

РЕФОРМА МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ЗДОБУТКИ ТА ПРОБЛЕМИ

Місцеве самоврядування є важливою складовою демократичної держави, оскільки забезпечує участь громадян у вирішенні питань місцевого значення. В Україні тривалий час існувала надмірна централізація влади, що обмежувала можливості регіонального розвитку та ефективного управління територіями. Саме тому одним із ключових напрямів державної політики стала реформа децентралізації, активна фаза якої розпочалася у 2014 році. Її основною метою було передання значної частини повноважень і фінансових ресурсів від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування. Основою реформи стало створення об'єднаних територіальних громад, які отримали ширші можливості для самостійного управління фінансами, землею та комунальним майном. Внаслідок реформи громади отримали право самостійно розпоряджатися місцевими бюджетами, що дозволило збільшити обсяги фінансування інфраструктурних проєктів, ремонту доріг, шкіл, лікарень та інших соціально важливих об'єктів. Значним досягненням стало зростання доходів місцевих бюджетів завдяки зміні системи міжбюджетних відносин та передачі частини податкових надходжень громадам. Одним із важливих здобутків реформи є покращення якості адміністративних послуг для населення. Створення центрів надання адміністративних послуг дало можливість громадянам швидше отримувати необхідні документи та послуги без звернення до центральних органів влади. Крім цього, органи місцевого самоврядування отримали більше можливостей для розвитку місцевої інфраструктури, залучення інвестицій та реалізації програм регіонального розвитку. Важливим результатом децентралізації стало також підвищення рівня громадської активності населення. Жителі територіальних громад

почали активніше брати участь у вирішенні місцевих проблем, громадських слуханнях та реалізації місцевих ініціатив. Це сприяло розвитку демократичних процесів і формуванню відповідальності громадян за розвиток своїх територій. Разом із позитивними змінами реформа місцевого самоврядування супроводжується низкою проблем. Однією з головних є нерівномірний рівень розвитку територіальних громад. Частина громад має достатню фінансову базу та інвестиційні можливості, тоді як інші залишаються економічно слабкими та дотаційними. Особливо це стосується сільських територій із низькою щільністю населення та недостатнім рівнем економічного розвитку. Серйозною проблемою є також кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування. У багатьох громадах бракує кваліфікованих спеціалістів у сфері управління, фінансів, земельних відносин та стратегічного планування. Це негативно впливає на ефективність реалізації місцевих програм та використання бюджетних коштів. Крім цього, недостатній рівень професійної підготовки працівників органів місцевого самоврядування ускладнює процес впровадження сучасних управлінських технологій. Ще однією проблемою є недосконалість законодавчої бази та недостатнє розмежування повноважень між центральною владою та органами місцевого самоврядування. У деяких випадках виникають конфлікти щодо розподілу ресурсів та відповідальності за виконання певних функцій. Також існує проблема залежності окремих громад від державних субвенцій, що обмежує їхню фінансову самостійність. Суттєвий вплив на функціонування місцевого самоврядування має і повномасштабна війна в Україні. Воєнні дії призвели до руйнування інфраструктури, скорочення надходжень до місцевих бюджетів та збільшення витрат на забезпечення безпеки й гуманітарної допомоги населенню. Водночас органи місцевого самоврядування відіграли важливу роль у підтримці населення, організації евакуації та забезпеченні життєдіяльності громад у кризових умовах. Це підтвердило важливість децентралізації та необхідність подальшого зміцнення місцевого самоврядування. Подальший розвиток реформи

місцевого самоврядування потребує вдосконалення законодавства, підвищення рівня професійної підготовки кадрів та створення ефективних механізмів державного контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування. Важливим завданням залишається забезпечення фінансової спроможності громад та створення рівних умов для розвитку всіх регіонів держави.

Реформа місцевого самоврядування в Україні стала важливим кроком у процесі демократизації державного управління та розвитку громадянського суспільства. Децентралізація сприяла підвищенню фінансової самостійності громад, покращенню якості адміністративних послуг та активізації участі населення у вирішенні місцевих питань. Водночас процес реформування супроводжується проблемами нерівномірного розвитку громад, кадрового забезпечення та недосконалості законодавства. Подальше вдосконалення системи місцевого самоврядування є необхідною умовою ефективного розвитку України та зміцнення демократичних інститутів держави

Список використаних джерел

1. Басараб М. М. Децентралізація та розвиток територіальних громад в Україні. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України*. 2020. Вип. 4. С. 295–306.
2. Дівак В. В. Реформа місцевого самоврядування в Україні: проблеми та перспективи. *Держава і право: збірник наукових праць*. 2019. Вип. 39. С. 690–695.
3. Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19#Text>
4. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>
5. Ключник Р. Децентралізація влади в Україні: сучасний стан та перспективи розвитку. *Політичний менеджмент*. 2018. № 6. С. 120–128.
6. Політологічний енциклопедичний словник / Урядник В.П.

Горбатенко; За ред. Ю.С. Шемшученка, В.Д. Бабкіна, В.П. Горбатенка. 2-е вид., доп. і перероб. К.: Генеза, 2004. 736 с.

7. Чудик Н.О., Мудрак Р.М. Імплементція принципів Європейської хартії місцевого самоврядування у вітчизняну систему місцевого самоврядування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія Право*. 2013. Випуск 23, том 1. С. 148-151